

Folklór és fantázia

Ma este újabb premier a szabadtéren

Jeles napok

A debreceni zeneiskolából került két évtizede a fővárosi zeneakadémia karnagyképző-zeneszerző tanszakára. Ferencs János és Farkas Ferenc tehetséges növendéke már akkoriban megismerkedett Rábai Miklóssal: a MEFESZ-ben dolgoztak együtt amatőr gimnazistákból álló táncszakkal, műkedvelő zenekarral. Amikor megalakult az Állami Népi Együttes, Rábai Miklós alapító tagként hozta magával Gulyás Lászlót, aki az együttes házi komponistája, a zenekar művészeti vezetője lett. Az eltelt 19 esztendő során több mint fél száz kísérőzenén hagyta ott névjegyvét, többek között a társulat talán legnépszerűbb műsorának, az *Ecseri lakodalmasnak* nagy részén, vagy a Szegei Szabadtéri Játékokon is bemutatott *Kisbajtár* partitúráján. Gulyás László így közvetlen tanúja, mi több, aktív részese volt a néptáncmozgalom hivatásos keretbe öltözött, úttörő jelentőségű hősorának, az Állami Népi Együttes szárnypróbálgatásainak.

A *Jeles napok* háromrészes zenéjéből Gulyás László az első felvonás, melyet a műsorfüzet tanúsága szerint rábaközi, bodrogközi, csalóközi, palócvidéki népdalgyűjtés eredményeként állított össze.

A dolog nem ilyen egyszerű. A népzene letagadhatatlanul benne van, ám legfeljebb szellemében, varázsaival — kottaszerű hűséggel alig. Meggyőződésem, a hagyományos néptáncnál előbb utóbb tovább kell jutni, amire kísérletek is történtek az együttesnél. A *Jeles napok* szerencsésen elegyítik a hagyományos és újszerű formákat — ilyen a zenéje is. Tehát saját szerzeményekről van szó, melyek azért nem programszerűek: a koreográfustól kapott ötletek többre, másra biztattak a pusztai népdal-interpretációnál. Itt van például az első szám, a *Regölés*. Zenei képlete közismerten a monoton ritmuson alapszik, ám a műsorba Rábai Miklós belecsúsztotta a csodaszarvas-legendát.

Ma este újabb, idén az ötödik és egyben utolsó premierre kerül sor a szegei szabadtéren. Az Állami Népi Együttes *Jeles napok* címmel bemutatja a játékok igazgatóságának kezdeményezésére a Dóm előtti színpadra írt műsorát. Mint tegnap délelőtt a játékok igazgatóságán tartott tájékoztatón dr. Tari János igazgató, Fehér István, az Állami Népi Együttes igazgatója és Rábai Miklós rendező koreográfus elmondotta, az ősbemutatóként itt, Szegeden színpadra kerülő műsor valamiféle különös kalendárium, amely az év 12 hónapjának 12 legszebb népszokását fűzi csokorba. Ez az első olyan műsora az együttesnek, amely már eredetileg, összefüggéseiben, szerkezetében is egy műsornak készült. Zenéjét három szerző, Gulyás László, Kocsár Miklós és Daróczy Bárdos Tamás írt.

Milyen módszerekkel dolgozik (együtt a koreográfussal, rendezővel) a komponista egy olyan társulatnál, mint az Állami Népi Együttes?

Elsődleges az ötlet, ami a koreográfustól származik, a kísérőmuzika természetesen ezt hivatott szolgálni. (Előre kész muzikára általában nehéz eredeti fantáziával dolgozni.) Miután ismeretes a rendező elképzelése, a komponista vázlatos zenei anyagot készít, melynek egyik legfontosabb jellemzője, hogy nem végleges; tehát módosítható, benne van a kompromisszum lehetősége, a színpadi tánc és viszont. Ezután kap végleges formát a koreográfia, s így készül el a zongorakivonat. További lényeges feladat a hangszerezés, különböző hangszercsoportokkal kiemelni, hangsúlyozni a tánc jellegzetes momentumait, elemeket, emelkedettebb vagy csendesebb pillanatait. Balletzenében rendkívül fontos a hangszerezés! Szóval körülbelül ilyen módszerrel készül a népi együttes műsorainak zenei anyaga.

Nikolényi István

Jelenet a Farsang című játékból

A Misztériumjáték egyik érdekes jelenete

„Volán-nap” Szegeden

Tegnap délelőtt a szabadtéren a játékok igazgatói irodájában Zahumenszky József, az Autóközlekedési Tröszt vezérigazgató helyettese és dr. Tari János, a játékok igazgatója megállapodást írt alá, amely szerint a tröszt jövőre *teltház-akciót* szervez a szabadtéren egyik augusztusi előadására. Az akcióban résztvevőket, akik jórészt a tröszt dolgozói, kisebb részben a Volán iroda ügyfelei, illetve vendégei lesznek, külön autóbusszal szállítják majd Szegedre. A szerződés aláírásakor megállapodtak abban is, hogy a Volán irodák és a szabadtéreni együttműködését tovább mélyítik.

Az első szegei „Volán-nap” következő programja a sajtótájékoztató volt, amelyet a 10. sz. AKÖV művelődési termében tartottak. A sajtó munkatársait Zahumenszky József köszöntötte, majd beszámolt a Volán utazási, szállítványozási és kereskedelmi iroda további terveiről. Az alig másfél esztendő kezdeményezés szepen fejlődik, s újabb szolgáltatásokat ígér. Így a jövő évtől megkezdik a szocialista áramokba irányuló csoportos utazások szervezését is. 1970-re tervezik a regionális, egy-egy tájegységet felölelő autóbussz-menetrendek kibocsátását. Az aján-

dékszolgálat külföldre való kiterjesztését is szorgalmazza a Volán, eredményes tárgyalásokat folytatnak erről a szocialista országok illetékeivel. Érdeklődést váltott ki az a bejelentés, hogy az Autóközlekedési Tröszt UNIVAC-1050 elektronikus számítógépet is „bevonják” a szolgáltatási rendszerbe. A gép, mint a tájékoztatón kiderült, nemcsak a gazdaságossági számításokban jeleskedik: megfelelő kódolás révén képes „észben tartani” azt is, hogy hol, mennyi, szálláshely áll az utasok, turisták rendelkezésére. Ezt a tudását az idegenforgalmi hivatalok és a Volán együttesen igyekeznek hasznosítani a következőkben.

A Volán törekvéseivel kapcsolatban elismerését fejezte ki a tájékoztató Berta István, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának munkatársa. Többet elmondták véleményüket, elképzeléseiket a vállalatigazgatók, vezető szakemberek közül is; ez alkalommal ugyanis szinte az autóközlekedés egész vezérlésére Szegedre látogatott. Összességében ezer autóközlekedési dolgozó tartózkodott Szegeden az első Volán-napon, este valamennyien megtekintették a szabadtéren előadást.

Mit mond a tudós:

Mi okozza a fülledtség érzését?

A fülledtség érzéséről, erről az ismét oly aktuálissá vált időjárásiról Popovicsné dr. Gubola Mária, a Központi Meteorológiai Intézet tudományos munkatársa elmondta, hogy a fülledtség érzete a levegő hőmérsékletének és nedvességtartalmának együttes hatása. Ha melegebb van, kisebb nedvességtartalom esetén is fülledtnek érezzük a levegőt. Például 16,5 fokos hőmérsékletnél csaknem 100 százalékos, 22 foknál 71, de 25 foknál 60, sőt 29 fok körül már 47-48 százalékos relatív nedvességtartalom kelti a fülledtség érzését.

A fülledt napok augusztusban nem tartoznak a ritkaságok közé. A több évtized adataiból megállapított átlag szerint ebben a hónapban tíz napon szokott fülledtség lenni, a fülledt órák száma pedig — ugyanilyen átlagot véve figyelembe — 70. A fülledtségi statisztikában július messze meghaladja ezeket az értékeket. Egyébként a fülledtség jellegzet-

sen a nyári fél év jelensége. Korszak általában május végén kezdődik és szeptember 20 után ér véget, de előfordult már április 27-én és még október 18-án is.

A fülledtséget kísérő kellemetlen érzés egyszerű fizikai törvényszerűsége vezethető vissza. Testünk benne felhalmozódott meleg-től a párolgással együtt járó hővesztés útján szokott megszabadulni. Természetes azonban, hogy amikor a levegő túlságosan telítve van nedvességgel — akár csak a megtelt szivacs, vagy itatópapír — képtelen több nedvességet magába szívni, s így nem tudja befogadni testünk párolgását sem.

Művésztelep

Hét és fél millió forintos költséggel új művésztelep épült Szentendrén. Az idén hozzálatnak a régi műtermek tatarozásához is.

Szegei szobrai

Szalay László

(1813—1864)

(26.) Jogászként, publicistaként, történetiróként egyaránt nagyot alkotott Szalay László, a Pesti Hírlap egykori szerkesztője, a Magyarország története című hatkötetes mű szerzője. Szegei szobrának szerzője — Borry Jenő — öntött bronzból készítette el a kiváló személyiség portréját.

